

Prosjektplan for **Kulturminner på Hardangervidda.**

Delprosjekt som ledd i arbeidet med
Fylkesdelplan for Hardangervidda.

17.09.09

1. Bakgrunn og mål

Bakgrunn

I Forvaltningsplan for Hardangervidda Nasjonalpark med landskapsvernområder (utgave datert 23.12.08) hevdes det at forvaltning av kulturminner og kulturminnemiljøer til nå har vært lite prioritert i verneområdene. Det påpekes videre behov for bedre registreringer og en forvaltningsrettet kulturminneplan.

I prosessen rundt planprogram for fylkesdelplan for Hardangervidda har det blir påpekt behov for en samlet kulturminneregistrering for både de vernede områdene og randområdene rundt. På bakgrunn av dette foreslås det i planprogrammet for fylkesdelplan for Hardangervidda (28.01.09) gjennomført et delprosjekt om kulturminner:

Kulturminner på Hardangervidda

Mennesker har brukt vidda og jaktet rein på Hardangervidda i 8000 år, og gir området en lang kulturhistorie. Mye kunnskap og mange registreringer knyttet til denne og annen bruk i tidligere tider finnes. Men man mangler en samlet registrering og kartfesting. Dette er kunnskap som er verdifull ved planlegging, forvaltning, oppsyn, overvåking og forskning, i dag og i fremtiden.

Med utgangspunkt i at forvaltningsplanen for nasjonalparken nå revideres og at fylkesdelplan for områdene rundt skal utarbeides, bør det gjennomføres et prosjekt med sikte på å samle tilgjengelig kunnskap om kulturminner på Hardangervidda i ett felles kart og register. Det bør også vurderes om et slikt prosjekt skal omfatte prioriteringer av kulturminner.

Det presiseres imidlertid at fylkesdelplanens primære fokus arealmessig vil være randområdene utenfor nasjonalparken og andre verneområder. Tematisk sett vil kulturminner knyttet til villrein og kulturminner som kan være med å styrke opplevelsesrettede næringer være høyest prioritert.

Sentrale aktører i et slikt prosjekt bør være fylkeskonservatorene i de tre fylkeskommunene, Statens Naturoppsyn, Direktoratet for Naturforvaltning, Riksantikvaren, Miljøverndepartementet og universitetene. Rammer, gjennomføring og finansiering må drøftes nærmere med disse aktører.

I drøftinger mellom representanter for kulturvernmyndighetene i de tre fylkene, for Riksantikvaren og for fylkesdelplanprosjektet har det blitt vurder som svært ønskelig å få gjennomført et slikt prosjekt. Innenfor de tids- og økonomiske rammer man har til disposisjon, vurderes det eneste realistiske å være et rent registreringsprosjekt. Prioriteringer og en forvaltningsrettet kulturminneplan vurderes som et mer langsiktig arbeid, og utenfor de rammer som her er mulig.

Prosjektmål

Prosjektets mål er å få systematisert alle tilgjengelige stedfestede registreringer av fredede kulturminner og andre særlig viktige nyere tids kulturminner.

Hensikten er å styrke kunnskapsgrunnlaget i ulike planprosesser og i løpende forvaltning av områdene. Kulturminneplan for nasjonalparken som planlegges vil også ha nytte av registreringene.

Bevaring av kulturminner er et viktig hensyn, men å muliggjøre synliggjøring og tilrettelegging for opplevelser er også svært viktig.

Samarbeidspartnere

Prosjektet gjennomføres i tett samarbeid mellom:

- Fylkeskommunene i Buskerud, Telemark og Hordaland v/kulturvernavdelingene
- Riksantikvaren
- Fylkeskommunene i Buskerud, Telemark og Hordaland v/fylkesdelplanarbeidet

I tillegg skal det føres nødvendig dialog med Statens Naturoppsyn, Direktoratet for Naturforvaltning, Miljøverndepartementet, universitetene og kommunene.

Tidrammer

Prosjektet skal gjennomføres innen mai 2010.

2. Omfang og avgrensning

Prosjektet skal

- arealmessig avgrenses til hele Hardangervidda, med yttergrense tilsvarende fylkesdelplanens utredningsområde, vedtatt 24. mars 2009.
- basere seg på tilgjengelig kunnskap i alt gjennomførte registreringer, utført av ulike miljøer.
- være en rent faglig utredning, som kunnskapsgrunnlag for politiske vurderinger i ulike planprosesser, og i forvaltning.

3. Organisering

Oppdragsgiver:

Arbeidsutvalget (AU) på vegne av Styringsgruppa for Fylkesdelplan for Hardangervidda.

Prosjektansvarlig (PA):

Prosjektleder for fylkesdelplan for Hardangervidda, Ellen Korvald

Koordinerende prosjektledelse (PL):

Kulturvernkonsulent Inger Liv Gøytill Lund, Buskerud fylkeskommune, i nært samarbeid med

- ansvarlige for innhenting av data:
 - arkeolog Tore Bjørge, Hordaland fylkeskommune,
 - arkeolog Sigrid Gundersen, Telemark fylkeskommune
 - arkeolog Ellen Anne Pedersen, Buskerud fylkeskommune
- kart og dataregistrering:
Steinar Botten, Buskerud fylkeskommune
- rapportansvarlig:
Ellen Anne Pedersen, Buskerud fylkeskommune (eller en annen fagperson dersom dette ikke lar seg gjennomføre)

Prosjektgruppe:

Inger Liv Gøytill Lund, Buskerud fylkeskommune
Ellen Anne Pedersen, Buskerud fylkeskommune
Tore Bjørge, Hordaland fylkeskommune
Sigrid Gundersen, Telemark fylkeskommune
Ingunn Holm, Riksantikvaren

4. Beslutningspunkter

Mars 2009:

Når prosjektplanens rammer godkjennes av Arbeidsutvalget (AU)

August 2009:

Ved beslutning om praktiske rammer for gjennomføring.

Desember 2009:

Registreringsdelen skal være fullført.

Januar 2010

Rapportansvarlig skal være endelig avklart.

Mai 2010:

Rapportskriving starter opp.

Sluttrapport legges fram.

5. Kvalitetssikring

Forutsetninger for et vellykket prosjekt:

Følgende forhold er avgjørende for at prosjektet skal kunne lykkes:

- at registreringene er lett tilgjengelige og innehar tilstrekkelig kvalitet
- prosjektledelsen har høy faglig kompetanse og tillit hos alle aktører
- engasjement for og prioritering av arbeidet hos alle parter i prosjektgruppen
- prosjektet holdes på et strengt faglig nivå

Kvalitetssikring

Kvalitetssikringen skal skje fortløpende gjennom ordinær prosjektoppfølgning mellom prosjektleder, rådgivende prosjektgruppe og prosjektansvarlig.

6. Gjennomføring og rammer for prosjektet.

Faglig ramme:

Prosjektet er en faglig registrering basert på tilgjengelig kunnskap om kulturminner på Hardangervidda. Hovedfokus er fredede kulturminner, men kulturminner fra nyere tid bør så langt hensiktsmessig også tas med i registreringene.

Datakilder er Askeladden, SEFRAK, samt rapporter fra prosjekter og registreringer utført i ulike fagmiljøer.

Dersom kapasitetsproblemer gjør prioriteringer nødvendig, bør villreinrelaterte kulturminner innenfor fylkesdelplanens områder prioriteres.

Gjennomføring:

Prosjektet kan i prinsippet deles i følgende faser:

1. kvalitetssikre eksisterende registreringer i Askeladden
2. finne fram rapporter og gamle registreringer, og evaluere disse
3. laste inn "nye" data i Askeladden
4. produsere kart og rapport

Hver enkelt fylkeskommune skal i utgangspunktet ha ansvar for punktene 1, 2 og 3. Dette innebærer kvalitetssikring, framskaffing av relevante registreringer og innlasting i Askeladden i eget fylke. Punkt 4, produsere kart og rapport, gjennomføres av rapportansvarlig i tett dialog med øvrige aktører.

Sluttprodukt:

Prosjektet skal avsluttes med en sluttrapport og et digitalt kart som viser hvor de ulike typer kulturminner finnes. I utgangspunktet settes følgende rammer:

Rapporten skal være på maks. 25 sider. Den skal

- gi en kort sammenfatning av kulturhistorien på Hardangervidda basert på den kunnskapen som ligger i registreringene.
- gi en evaluering av kulturminneregistreringen på Hardangervidda mht. kvalitet på forliggende registreringer, samt påpeke hvor det er åpenbare behov for videre registreringer.
- skissere eventuelle oppfølgingsbehov

Rapporten skal ikke prioritere/evaluere kulturminnene eller være forvaltningsrettet.

Rammer kan justeres og presiseres i dialog mellom PA, PL og rådgivende prosjektgruppe.

7. Kostnader og finansieringsplan

Prosjektet planlegges med en kostnadsramme på 500.000 kroner, med følgende fordeling:

- fylkeskommunal egeninnsats tilsvarende 300.000 (datafangst og kartproduksjon)
- 100.000 fra Riksantikvaren/Miljøverndepartementet og 100.000 fra fylkesdelplanprosjektet (faglig sluttrapport).